

Dernekler kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet ve İçişleri Komisyonlarından 6'şar üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi : 1/606; C. Senatosu : 1/89)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 561)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5237*

22 . 6 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 21 . 6 . 1972 tarihli 110 ncu Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Dernekler Kanunu tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur. Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 4 . 2 . 1972 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 2, 5, 6, 7, 9, 12, 14, 15, 19, 20, 21 . 6 . 1972 tarihli 97, 98, 99, 100, 102, 103, 105, 106, 108, 109 ve 110 ncu Birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 561)

Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/89
Karar No. : 2*

29 . 6 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 21 Haziran 1972 tarihli 110 ncu Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Dernekler kanunu tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 22 Haziran 1972 tarihli ve 5237 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Cumhuriyet Senatosunun 27 Haziran 1972 tarihli 70 ncu Birleşiminde Anayasa ve Adalet ile İçişleri komisyonlarından altışar üyenin katılması suretiyle kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuzun 28 ve 29 Haziran 1972 tarihli birleşimlerinde İçişleri ve Adalet bakanlıkları temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 28 Haziran 1938 tarihinden bu yana 33 yıldır yürürlükte bulunan ve uygulama şartları gözetilerek çeşitli tarihlerde değişikliklere tabi tutulan 3512 sayılı Cemiyetler Kanununun, tümü itibarıyla ele alınmasını ve uygulama alanının günün ihtiyaçlarına uygun bir düzenlemeye kavuşturulmasını öngörmektedir.

28 Haziran 1938 tarihinde yürürlüğe giren Cemiyetler Kanunu otuz üç yılı aşkın uygulama devresinde, karşılaşılan - zorluklar - ve beliren - ihtiyaçlar - sebebiyle 1946 ve 1952 yıllarında ve 1961 Anayasasının yürürlükte bulunduğu 1964 senesinde çeşitli değişikliklere tabi tutulmuştur.

Ancak, yapılan bu değişikliklere rağmen Cemiyetler Kanununu, - tümü - itibariyle ülkemizin otuz üç sene içinde maruz kaldığı - siyasal -, - sosyal, kültürel - ve - ekonomik - değişiklikler karşısında toplumun ve hukuk düzeninin gerektirdiği şartlara cevap veremez hale gelmiştir.

Uygulama gözetilerek Cemiyetler Kanunu hükümleri incelendiğinde şu sonuçlar ile karşılaşılır:

a) Cemiyetler Kanunu, Devletin, dernekleri etkin bir şekilde kontrol etmesi imkân ve yetkilerini vermemektedir. Dernek sayısının çokluğu, yer ve adreslerinin zamanla belirsiz hale gelmesi kongrelerinin düzenli bir şekilde yapıp yapılamadığının izlenememesi dernekler üzerindeki Devlet kontrolünün zayıf olmasının diğer bir sebebini teşkil etmektedir. Kaldı ki, derneklerin düzenli bir şekilde tutulmuş kayıtları da yoktur.

b) Cemiyetler Kanununun mevcut hükümleri, dernek üyelerinin, üyesi buldukları derneklerin çeşitli işleyiş ve faaliyetlerinde etkili olmalarına da imkân vermemektedir. Kanunun boşluklarından faydalanmak suretiyle yeni, yeni seçimler yaparak, seçim sonuçlarını hükümsüz kılmak, bazan da seçim yapılmış gibi göstermek, aslında bir dernek bünyesi içinde gayri meşru organlar meydana getirmek sonucunu doğurmakta, genel kurullarda alınan kararlar çok defa oldu bittiye getirilmektedir.

c) Cemiyetler Kanununda, derneklere alınacak üyeler için aranacak şartlar açıkça belirtilmediği için gelişigüzel üye alınmakta ve bu yollarla dernekler, amaç ve faaliyetlerine aykırı davranışlar içine sokulmaktadır.

d) Cemiyetler Kanununun hükümleri derneklerin malî kontrolü bakımından yetersiz olup, bazı dernekler halkın temiz duygularından ve hamiyetperver davranışlarından yararlanarak edindikleri yardımları yerinde ve verilmiş amaçlarına uygun olarak kullanmamakta ve suiistimallerde bulunmaktadırlar.

e) Cemiyetler Kanununun boşluklarından yararlanan maksatlı kişiler dernekleri - vergi vermek - veya - ruhsat almamak - gibi emelleri ve uygulamaları için paravana olarak kullanmaktadır.

Aslında eğlence yeri, bar ve pavyon olarak açılması gereken müesseseler, - ruhsat -, - vergi - v. b. yükümlülüklerden kaçmak amacı ile bu gibi kulüp, lokal ve diskotek adları ile ve dernek şeklinde açılmakta ve bu gibi yerlere her derecede öğrenciler ve gençler serbestçe devam etmektedirler.

f) Cemiyetler Kanununda, - kamu yararına çalışma - nitelik ve hakkının hangi durum ve şartlarda verileceği açıkça gösterilmemiştir. Bu sebeple uygulamada, çeşitli derneklerin bu konuda gelişigüzel taleplerde bulunduğu ve bazılarının bu haktan istifade etme imkânını elde ettikleri ve sayılarının hayli arttığı müşahede edilmektedir.

Kanunlarımızın birtakım haklar ve ayrıcalıklar tanıdığı, vergi, resim ve harçlardan muaf tuttuğu bu kabil derneklerin - maksat dışı - ve - tesis edilmiş maksadını gerçekleştirmekten uzak - şekillerde çoğalması Hazinesinin zararına olduğu gibi çeşitli suiistimallere de imkân sağlayıcı durumlardır.

g) Cemiyetler Kanununa göre dernek kurmak işlemleri ve uygulaması günümüzdeki durumu ile çok basit ve noksanlarla mahlûl olup, Devlet idaresini son derece uğraştırıcı niteliktedir. Dernek kurmanın tüzüklerinde bu isteklerini açığa vurmaları ile mümkün olması uygulamada, tüzel kişi olmamanın diğer şartlarından azade olmak gibi bir intiba yaratmaktadır. Böylece uygulamada, çok noksan, yetersiz ve hatalı tüzükler yetkili makamlara verilmek suretiyle teşekkül gerçekleştirilmektedir. Bundan sonra idare, tüzüklerin tamamlanması için devamlı incelemeler yaparak kurucuları izlemekte ancak, bir defa kurulmuş ve tüzel kişilik kazanmış olan derneğin bütün eksikliklerine ve sakıncalarına rağmen ortadan kaldırılması mümkün olamamaktadır. Böylece, 3 - 5 maddelik bir tüzükle dernek kurma isteğini açıklayanların arkasından mülki idare amir-

leri ve emniyet teşkilâtı koşmakta bu kuruluşları kanun yoluna ve meşru nizama sokmak yolunda çaba göstermektedirler.

h) Cemiyetler Kanununda, - dernek - ve - üyelik çeşitleri -, - organlar -, - organların çeşitleri -, - derneklerin merkez dışındaki teşkilâtı -, - gözetim -, - denetim -, - fesih -, - infisah -, - kapatma - ve - müeyyideler - yönlerinden de eksiklik ve boşluklar mevcud olup, söz konusu kanunun bütün bu cepheleri ile ele alınması da zorunlu bir mahiyet kazanmıştır.

Bizzat 3512 sayılı Cemiyetler Kanununun bütün bu eksiklikleri ve uygulama sorunlarını yanı sıra, - dernekler hukuku - 9 Temmuz 1961 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Anayasanın emrettiği - serbesti - sistemi nedeni ile de, - Anayasa koyucusunun iradesine - ve - memleket gerçeklerine uygun olmayan - bir gelişim ve uygulama devresine de girmiş ve - eksiklikler - ve - boşluklar - ile malul Cemiyetler Kanununun uygulamasında idare, kontrolü tamamen kaybetme karşısına gelmiş ve 1938 senesinde 205 adet olan dernekler, 1961 Anayasasının getirdiği geniş hürriyetler ortamı içinde büyük bir artış hızı göstererek 1971 senesinde yapılan araştırmalara göre 41 100'i geçmiştir.

1961 Anayasasının getirdiği geniş hürriyetler ortamı ve «Dernek kurma hakkı» na ilişkin 29 neu maddesinin eski hükmü ile 3512 sayılı Cemiyetler Kanununun yukarıda değinilen yetersiz hükümlerinden istifade eden maksatlı çevreler, - asıl amaçlarını gizlemek - suretiyle dernekler kurabilmek ve bir dernek çatısı altında toplanabilmek imkânlarını elde etmişler ve böylece, ülkemizin itildiği - anarşik ortam - ın tesisinde geniş ölçüde etkili ve hatta bizzat hazırlayıcı olmuşlardır.

Uygulamada karşılaşılan bu gerçekler ve ülkemizin mahkûm edilmek istendiği - anarşik ortam - nedeniyledir ki, evveleminde Anayasanın 29 neu maddesi 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla tadil edilerek, bu hakkın kullanılmasında uygulanacak şekil ve usullerin kanunda gösterileceği ve kanunun, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, millî güvenliğinin, kamu düzeninin ve genel ahlâkın korunması maksadıyla sınırlar ihtiva edebileceğini hüküm altına almıştır.

İşbu tasarı ile de, memleket gerçekleri gözetilerek ve Anayasanın 29 neu maddesinde emredilen esaslar temel kabul edilerek - dernekler hukuku -, kanunî bir düzenlemeye kavuşturulmakta ve bu kanunî düzenlemede - Devlet hâkimiyeti - ve - Devletin ülkesi ve milliyetiyle bütünlüğü - temel ilke kabul edilerek, her zaman ve her şart için - geçerli bir sentez - getirilmektedir.

Bu temel ilkeler ve esaslar üzerine kurulu olan tasarı Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 34, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 72, 73, 74, Geçici Madde 1, Geçici Madde 2, 75, 76, 77 ve 78 nei maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisi metninde Komisyonumuzca yapılan değişiklikler:

Madde 2. — Dernekler, toplum içinde kişiliğe sahibolmaları dolayısıyla belli bir itibarı ve inandırıcılığı olan kuruluşlardır. Bu itibarla, kamu düzeni yönünden bu kuruluşları vücuda getirecek kişilerde bazı niteliklerin aranması gerekli görülmüş ve uygulama gerçekleri gözetilerek Millet Meclisi metninde değişiklik yapılarak madde metni, bu gereklere uygun hale getirilmiştir.

Madde 4. — Millet Meclisi metni, esas itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, uygulama gerçekleri gözetilerek madde metnine - öğrenci dernekleri - ile ilgili olarak yeni bir fıkra eklenmiştir.

Yapılan bu eklenti ile, öğrencilerin - derneğeşilik - marifetiyle bir diğerine düşürülmeleri ve istismar edilmeleri önlenmek istenmiş ve öğrencilerin gerçekten ve daha kuvvetli bir şekilde temsil edilebilmeleri öngörülmüştür.

Madde 5. — Millet Meclisi metni, esas itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş, ancak, maddenin uygulanmasına açıklık getirmek maksadıyla (b) bendi yeniden kaleme alınmış ve uygulama gerçekleri gösterilerek, maddeye yeni bir fıkra eklenmiş ve nihayet, yapılan bu değişikliklere uygun olarak maddenin matlâbi da yeniden düzenlenmiştir.

Madde 24. — Millet Meclisi metni esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, maddenin (e) bendindeki «yönetim kurullarının» ifadesi «Yönetim kurulunun» olmak üzere değiştirilerek buradaki maddî hata düzeltilmiştir .

Madde 29. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, maddenin birinci satırında yer alan «belirtmiş» ibaresi cümlelerin geliş şekli bakımından «belirtilmiş» şeklinde değiştirilerek ifade düzeltilmiştir.

Madde 32. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, maddenin son fıkrasının ikinci kelimesi olan «federasyonlar» ibaresi maddî bir hata olarak kabul edilmiş ve ifadenin geliş şekli gözetilerek «Federasyon» olmak üzere değiştirilmiş ve ifade düzeltilmiştir.

Madde 33. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, madde metninde 7 nci maddenin ilgili bendlerine yapılan atıflarda maddî bir hata tespit edilerek (g) ve (h) fıkralarına yapılan atıflar kaldırılmış ve yine maddî bir hata sonucu metinde yer almayan 7 nci maddenin (d) bendi, metne dahil edilmiştir.

Ayrıca, (a) bendinde yer alan «federasyonun» ibaresi maddenin maksadı ve uygulama tarzı gözetilerek «Federasyonların» şeklinde değiştirilerek maddî hata düzeltilmiştir.

Madde 35. — Millet Meclisi metni, esas itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş, ancak, maddenin 1 nci fıkrasının (b) bendi uygulamaya açıklık getirmek maksadı ile yeniden kaleme alınmıştır.

Maddenin II nci fıkrasının (b) bendi de - öğrenci dernekleri - nin özellikleri ve uygulama gerekçeleri gözetilerek yeniden kaleme alınmış ve öğrenci derneklerinin hangi maksatla kurulabilecekleri ve bu maksatlar dışında hiçbir şekilde faaliyette bulunamayacakları açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Madde 37. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, maddenin ikinci fıkrasının sondan ikinci cümlesinde yer alan «İçişleri Bakanlığınca» ibaresi, cümlelerin ifade tarzı itibarı ile yer değiştirilmek suretiyle maddî hata düzeltilmiştir.

Madde 49. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, bir maddî hata sonucu metinde yer almadığı açıklanan «gerek yaptırılacak özel denetimlerde,» yolundaki hüküm ve ifade metne eklenerek bu maddî hata düzeltilmiş ve maddeye maksadına uygun uygulama yeterliği kazandırılmıştır.

Madde 53. — Millet Meclisi metninin birinci fıkrası Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiş ancak, maddenin ikinci fıkrası, tasarrufların 4 nci maddesine eklenen son fıkra hükmü uyarınca Komisyonumuzca yeniden kaleme alınmıştır. Üniversite, fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitüler veya yüksek okullar ile sair her türlü resmî veya özel eğitim ve öğretim müesseselerinde birden fazla öğrenci derneği kurulamayacağına göre, bu derneklerin, kuruldukları eğitim ve öğretim kurumunun ismini alacakları olağan kabul edilmek gerekir.

Komisyonumuzca, 4 nci maddeye eklenen son fıkraya hükmüne muvazi olarak ve 53 nci maddenin yeniden kaleme alınan ikinci fıkrası hükmünü tamamlayıcı olarak maddeye bir üçüncü fıkraya eklenmiş ve «ayrı adlarla» her ne suretle olursa olsun başkaca dernek kurulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Madde 54. — Millet Meclisi metninin birinci fıkrası Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiş ancak, ikinci fıkra hükmü üzerinde geniş görüşmeler yapılarak bu hükmün önceki fıkra hükmünün getiriliş maksadı ile bağdaşmadığı ve getirilen müessesenin zedelendiği saptanmıştır.

Milletimizin ümidi ve her şeyi olan ilim ve irfan yuvalarımız ile Devletimizin itibarı olan kamu kurumlarımızın her türlü musibetten ve maksatlı çevrelerin istismarından uzak tutulabilmele-

ri için, derneklerin bu gibi yerlerde faaliyette bulunmaları kaideten önlenmek istenmiş fakat, memlekete yararlı faaliyet ve hizmetleri de gözetilerek, anılan kurumların yetkili mercilerine - muvafakat - ve mülkiye amirlerine de - izin - yetkisi verilerek kontrollu bir uygulama düzeni kurulmuştur.

Madde 63. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, maddenin 2 nci maddenin ikinci fıkrasına yaptığı atıf Komisyonumuzca 2 nci maddenin yeni bir şekilde değiştirilerek düzenlenmiş olması nedeni ile «(a) ve (b) bentlerine» şeklinde değiştirilerek maksada uygun hale getirilmiştir.

Madde 65. — Millet Meclisi metninin mevcut hali Komisyonumuzca bu maddenin ikinci fıkrası olmak üzere aynen kabul edilmiş ancak, Komisyonumuzca 5 nci maddede yapılan değişiklikleri ve 5 nci maddenin son şeklini müeyyide ile tevhiz etmek üzere 65 nci maddeye birinci fıkraya olmak üzere yeni bir fıkra eklenmiştir.

Madde 70. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, madde metninde yer alan «40 nci maddenin» ibaresinin maddi bir hata olduğu saptanmış ve «40 nci maddesinin» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 71. — Millet Meclisi metni, esas ve metin itibarı ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ancak, hükümlenilecek para cezasının T. C. Kanununun hükümleri uyarınca «ağır para cezası» olması nedeni ile metne «ağır» kelimesi eklenmiştir.

Geçici madde 3. — Maksatlı çevrelerin - amaçlarını gizleyerek - öğrenci derneklerine musallat oldukları ve bu genç dimağları istismar ederek ülkemizi bir - anarşi ortamı - na sürükledikleri ve hatta Devletimizin ülkesi ve milleti ile bölünmezliğine kasdettikleri acı gerçeğini gözeterek Komisyonumuz, maksatlı çevreleri bu genç topluluklardan uzaklaştırabilmek ve üzerinde kumar oynanan bu gençlere maksatlı çevreleri - tevhiz - ve - tasfiye - imkânı verebilmek ve nihayet 4 nci maddeye eklenen son fıkra ile kurulan düzenin uygulanabilmesini gerçekleştirebilmek maksadı ile tasarıya, münhasıran - öğrenci dernekleri - hakkında uygulanmak üzere bir geçici madde eklenmiş ve bu tasarının kanunlaştığı tarihte öğrenci derneklerinin infisah edeceklerini hüküm altına almıştır.

III - Tasarının, Anayasada 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler uyarınca konulması gereken kanunlar arasında bulunduğunu gözeterek Komisyonumuz; Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulmasını da karar altına almıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Samsun R. Rendeci	Sözcü Eskişehir Ö. Ucuzal	Kâtip Balıkesir N. Demirel	Bursa S. Kayalar (Toplantıda bulunamadı)
Ağrı Söz hakkım saklı S. Türkmen	Konya S. Çumralı	Mardin A. Bayar	Bursa C. Ortay
Gaziantep İ. T. Kutlar	Yozgat Söz hakkım saklıdır. S. Artukmaç	Tabii Üye S. O'Kan (Toplantıda bulunamadı)	Tekirdağ C. Tarlan

(M. MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN)

Dernekler Kanunu tasarısı

BÖLÜM : I

Genel esaslar

Kapsamı :

MADDE 1. — Kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere en az 7 kişinin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmeleri suretiyle kurulan dernekler bu kanun hükümlerine tabidir.

Dernek kurma hakkı :

MADDE 2. — Medeni hakları kullanma ehliyetini haiz ve 18 yaşını bitirmiş bulunan herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Ağır hapis cezasına veya taksirli suçlar hariç olmak üzere 5 yıldan fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile, yüz kızartıcı suçlardan yahut bu kanunla kurulması yasaklanan dernekleri kurmak veya idare etmek suçlarından birinden kesin olarak hüküm giymiş olanlar, 5 yıl süre ile dernek kuramazlar.

Derneklerin tüzel kişilik kazanması :

MADDE 3. — Dernekler, tüzüklerinde dernek olarak kurulma isteğini açığa vurmak ve tüzüklerini kurulduğu yerin en büyük mülkiye âmirine vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Kurulması yasak dernekler :

- MADDE 4. —**
- a) Türk Devletinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak,
  - b) Dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak,
  - c) İnsan hak ve hürriyetlerini ortadan kaldırmak,
  - ç) Kanunlara, kamu düzeni veya genel ahlâka aykırı faaliyette bulunmak,
  - d) Bölge, ırk, sınıf, din veya mezhep esasına veya adına dayanarak her hangi bir bölgenin veya ırkın yahut sınıfın veyahut din veya mezhep sâliklerinin diğerlerine hâkim veya diğerlerinden imtiyazlı olmasını sağlamak,
  - e) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek veya Devlet siyasi ve hukukî nizamlarını topyekûn yoketmek,
  - f) Devletin sosyal, iktisadi veya hukukî temel düzenini, kısmen de olsa din kurallarına dayandırmak veya siyasi yahut şahsi çıkar ve nüfuz sağlamak amacı ile her ne surette olursa olsun dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar etmek veya kötüye kullanmak,
  - g) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 153 ncü maddesinde sayılan devrim kanunlarını kaldırmak, değiştirmek veya bu kanunlarla yasaklanan hususları ihya etmek,
  - h) Atatürk'ün şahsiyet ve faaliyetlerini yahut hâtırasını kötülemek veya küçük düşürmek,
  - ı) Belli bir siyasi partiyi desteklemek veya aleyhinde çalışmak yahut siyasi partiler arasında işbirliği sağlamak veyahut T. B. M. M. üyeliği veya mahallî idareler veya mahalle muhtarlık yahut

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

Dernekler Kanunu tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dernek kurma hakkı :

MADDE 2. — Medenî hakları kullanma ehliyetini haiz ve 18 yaşını bitirmiş bulunan herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Ancak ;

a) 13 . 7 . 1965 gün ve 648 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 111 nci maddesinin (B) fıkrası gereğince bir siyasî partiden kesin olarak çıkarılan veya çıkarılmayıp da bir siyasî partinin kapatılmasına sebeb olan parti üyeleri, çıkarma kararının veya Anayasa Mahkemesinin kapatma kararının kendilerine yazı ile bildirilmesinden itibaren beş yıllık süre içinde ;

b) Ağır hapis cezasına veya taksirli suçlar haric olmak üzere beş yıldan fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile, yüz kızartıcı suçlardan yahut bu kanunla kurulması yasaklanan dernekleri kurmak veya idare etmek suçlarından birinden kesin olarak hüküm giymiş olanlar ;

Dernek kuramazlar.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulması yasak dernekler :

MADDE 4. — a) Türk Devletinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak,

b) Dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak,

c) İnsan hak ve hürriyetlerini ortadan kaldırmak,

ç) Kanunlara, kamu düzeni veya genel ahlâka aykırı faaliyette bulunmak,

d) Bölge, ırk, sınıf, din veya mezhep esasına veya adına dayanarak herhangi bir bölgenin veya ırkın yahut sınıfın veyahut din veya mezhep sâliklerinin diğerlerine hâkim veya diğerlerinden imtiyazlı olmasını sağlamak,

e) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinden tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak, yahut memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek veya Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekûn yoketmek,

f) Devletin sosyal, iktisadî veya hukukî temel düzenini, kısmen de olsa din kurallarına dayandırmak veya siyasî yahut şahsî çıkar ve nüfuz sağlamak amacı ile her ne surette olursa olsun dinî veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar etmek veya kötüye kullanmak,

g) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 153 ncü maddesinde sayılan devrin kanunlarını kaldırmak, değiştirmek veya bu kanunlarla yasaklanan hususları ihya etmek,

h) Atatürk'ün şahsiyet ve faaliyetlerini yahut hâtırasını kötülemek veya küçük düşürmek,

ı) Belli bir siyasî partiyi desteklemek veya aleyhinde çalışmak, yahut siyasî partiler arasında işbirliği sağlamak, veyahut T. B. M. M. üyeliği veya mahallî idareler veya mahalle muhtarlık

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

ihthiyar heyeti seçimlerinde bir siyasi partiyi veya adaylarından birini veya birkaçını veyahut bağımsız bir adayı veya adayları desteklemek veya kazanmalarını önlemek yahut bunlar arasında işbirliği sağlamak,

j) Türkiye Devletinin şahsiyetini kötülemek veya küçültmek,

k) Suç işlemek veya suç işlemeyi teşvik yahut telkin etmek,

Amacını güden veya amacı birden fazla olan derneklerin kurulması yasaktır.

Bâzı adları kullanma yasağı :

MADDE 5. — Derneklerin :

a) Bir siyasi partinin veya sendika, sendika federasyonu veya konfederasyonun yahut bu kanunun 64 nci maddesi gereğince mahkemece kapatılmalarına karar verilen bir dernek, federasyon veya konfederasyonun adını veya bunları telmih eden adları;

b) Komünist, anarşist, faşist, nasyonal sosyalist veya aynı anlama gelen adları;

Kullanmaları yasaktır.

Uluslararası faaliyet yasağı :

MADDE 6. — Bu kanunun 10 ve 11 nci maddeleri hükümleri saklı kalmak üzere;

a) Uluslararası faaliyette bulunmak amacıyla dernek kurulamaz.

b) Türkiye'de kurulan dernekler, yurt dışında kurulmuş ulusal veya uluslararası dernek veya teşekküllere katılamaz.

c) Merkezi yurt dışında bulunan derneklerin Türkiye'de şubesi açılmaz.

BÖLÜM : II

Kuruluş

Dernek tüzükleri :

MADDE 7. — Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Bu tüzükte aşağıda gösterilen hususların belirtilmesi şarttır :

a) Derneğin adı ve merkezi,

b) Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için ne surette faaliyette bulunacağı,

c) Dernek kurucularının ad ve soyadları, meslek veya sanatları, ikametgâhları ve uyrukları,

ç) Derneğe üye olma, üyelikten çıkma ve çıkarılmanın şartları ve şekilleri,

d) Dernek Genel Kurulunun kuruluş şekli, toplanma zamanı,

e) Genel Kurul görevleri, yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve yeter sayıları,

f) Yönetim ve denetleme kurullarının ne surette seçileceği, asıl ve yedek üye sayısı, görev ve yetkileri,

g) Derneğin şubesi bulunup bulunmayacağı, bulunacak ise şubelerin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri ve dernek genel kurulunda şubelerin nasıl temsil edileceği,

h) Üyelerin, yılda 1 200 lirayı geçmemek üzere verecekleri aidat miktarı,

i) Derneğin iç denetim şekilleri,

j) Tüzüğün ne şekilde değiştirileceği,

k) Derneğin feshi halinde malların tasfiye şekli,

l) Dernek organlarının teşkiline kadar dernek işlerini yürütmeye ve derneği temsile yetkili geçici yönetim kurulu üyelerinin ad ve soyadları ve ikametgâhları.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

yahut ihtiyar heyeti seçimlerinde bir siyasî partiyi veya adaylarından birini veya birkaçını, veyahut bağımsız bir adayı veya adayları desteklemek veya kazanmalarını önlemek, yahut bunlar arasında işbirliği sağlamak,

j) Türkiye Devletinin şahsiyetini kötülemek veya küçültmek,

k) Suç işlemek veya suç işlemeyi teşvik yahut telkin etmek,

Amacını güden veya amacı birden fazla olan derneklerin kurulması yasaktır.

Üniversite, fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitüler veya yüksek okullar ile sair her türlü resmî veya özel eğitim ve öğretim müesseselerinde birden fazla öğrenci derneği kurulamaz.

Bazı adları ve işaretleri kullanma yasağı :

MADDE 5. — Derneklerin :

a) Bir siyasî partinin veya sendika, sendika federasyonu veya konfederasyonun yahut bu kanunun 64 ncü maddesi gereğince mahkemece kapatılmalarına karar verilen bir dernek, federasyon veya konfederasyonun adını veya bunları telmih eden adları;

b) Komünist, anarşist, faşist, nasyonel sosyalist teşekküllere ait veya bu teşekküllerin kullandıkları işaret, sembol veya benzerlerini;

Kullanmaları yasaktır.

Derneklerin her türlü toplantı ve faaliyetleri sırasında, dernek üyelerinin, dernekler için yukarıdaki (b) bendinde yasaklanan işaret, sembol ve benzerlerini kullanmaları yasaktır.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Kuruluşu bildirme :

MADDE 8. — Her dernek kuruluşunu bir yazı ile kurulduğu yerin en büyük mülkiye âmirine bildirmeye ve bu yazıya tüzüğünden 4 adedini eklemeye ve dernek ikametgâhını belirtmeye mecburdur.

Birden çok illerde faaliyet gösterecek derneklerin tüzükleri mahallî mülkiye âmirligince bir hafta içinde İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Tüzüklerin incelenmesi :

MADDE 9. — Bir ilde faaliyette bulunacak derneklerin tüzükleri valiliklerce, birden çok ilde faaliyet gösterecek derneklerin tüzükleri ise İçişleri Bakanlığınca incelenir.

Tüzüklerde kanuna aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde bunların giderilmesi derneklerden yazı ile istenir. Bu istemin tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde Kanuna aykırılıklar düzeltilmez veya noksanlıklar giderilmezse derneklerin feshine dair hükümler uygulanır.

Ancak, kanunun 4 nci maddesiyle yasaklanmış amaçlarla kurulmuş ve tüzükleri valilikçe incelenmiş dernekler ilgili valiliğin, tüzükleri İçişleri Bakanlığınca incelenen dernekler İçişleri Bakanlığının istemesi üzerine dernek merkezinin bulunduğu yer valisinin kararı ile faaliyetten alıkonulur. Bu halde keyfiyet bir hafta zarfında Cumhuriyet Savcılığına bildirilir. Faaliyetten alıkoyma kararı mahkemece aksine karar verinceye kadar devam eder.

Tüzükte kanuna aykırılık veya noksanlık bulunmaz yahut kanuna aykırılık veya noksanlıklar 2 nci fıkrada belirtilen süre içerisinde giderilmiş bulunursa, tüzükleri inceliyen makam keyfiyeti derneğe yazı ile bildirir.

Türkiye'de kurulan derneklerin yurt dışındaki faaliyetleri :

MADDE 10. — Uluslararası beraberlik veya işbirliği yapılmasında fayda görülen hallerde :

- a) Uluslararası faaliyette bulunma amacını güden derneklerin kurulması;
- b) Mevcut derneklerin bu yönde faaliyette bulunması;
- c) (a) ve (b) bentlerinde sözü geçen derneklerin yurt dışında şube açması veya yurt dışındaki benzer amaçlı dernek veya teşekküllere katılması;

Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Yurt dışındaki bir dernek veya teşekküle katılmak isteyen dernekler, bu kuruluş statüsünü İçişleri Bakanlığına vermeye mecburdurlar.

Türkiye'deki derneklerin katıldığı veya işbirliği yaptığı yabancı dernek veya teşekküllerin, kanunlarımıza veya ulusal çıkarlarımıza uymayan yahut kuruluş amaçlarıyla bağdaşmayan faaliyetlerde bulunması halinde, Türkiye'de kurulmuş derneğin bu dernek veya teşekküllerle olan ilişkilerine, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla son verilir.

Yurt dışında kurulan derneklerin Türkiye'deki faaliyetleri :

MADDE 11. — Yurt dışında kurulan ve uluslararası beraberlik ve işbirliğini sağlamak amacını güden derneklerin :

- a) Türkiye'de şube açmalarına;
- b) 10 ncu madde uyarınca kurulmalarına veya uluslararası faaliyette bulunmalarına Bakanlar Kurulunca izin verilen dernek, federasyon veya konfederasyonlara katılmalarına yahut işbirliğinde bulunmalarına;

Yapılan işbirliği ve yürütülen müşterek faaliyetlerin faydalı olacağına kanaat getirilmesi halinde, mütakabiliyet şartıyla, İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla izin verilebilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Yukardaki fıkrada söz konusu edilen derneklerin, kanunlarımıza veya ulusal çıkarlarımıza uymayan yahut kuruluş amaçlarıyla bağdaşmayan faaliyetlerde bulunması halinde, açılmış şubelerin kapatılmasına veya verilen izin geri alınmasına Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İlân :

MADDE 12. — Dernek tüzüğü, 9 ncü maddenin 4 ncü fıkrası gereğince yapılan tebliğden itibaren 15 gün içinde günlük bir gazete ile yayımlanır ve 2 nüshası dernek merkezinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye âmirine verilir.

İlk genel kurul toplantısı :

MADDE 13. — Dernekler tüzüklerinin gazetede yayımlandığı günden itibaren altı ay içinde ilk genel kurul toplantılarını yapmak ve organlarını teşkil etmek zorundadırlar.

Bu zorunluluğa uyulmaması halinde derneklerin feshine dair hükümler uygulanır.

Dernek kütüğü ve kayıt işlemi :

MADDE 14. — İçişleri Bakanlığında (Emniyet Genel Müdürlüğünde) ve her ilde, derneklerin kaydolunacağı (Dernekler kütüğü) tesis olunur.

Bakanlıktaki dernekler kütüğüne, bütün dernek, federasyon ve konfederasyonlar ile merkezleri yurt dışında bulunan derneklerin, Türkiye'de açılmış şubeleri kaydolunur.

İllerdeki dernekler kütüğüne merkezleri o il idari sınırları içinde bulunan dernek, federasyon ve konfederasyonlarla, merkezi başka illerde veya yurt dışında olan derneklerin o il sınırları içinde açılan şubeleri kaydolunur.

BÖLÜM : III

Üyelik

Üye olma hakkı ve üyeliğin sona ermesi :

MADDE 15. — Dernek kurma hakkına sahip herkes derneklere üye olabilir. Ancak, öğrenci olmayanlar ile, siyasi partilerden birine kayıtlı bulunan öğrenciler öğrenci derneklerine üye olamazlar.

Yabancıların derneklere üye olabilmeleri için, Türk vatandaşlarında aranan şartlardan başka, o yabancının Türkiye'de ikamet etme hakkına sahip bulunması da gereklidir. Fahri üyelik için ikamet şartı aranmaz.

Üyelik için yapılan müracaatları dernek yönetim kurulu en geç 30 gün içinde karara bağlar.

Öğrenci derneği üyesi iken öğrencilik sıfatı sona erenlerle, derneklere üye olma hakkını kaybedenlerin, kayıtlı buldukları derneklerdeki üyelikleri de sona erer. Bu durumların tesbiti halinde üyelik kaydı dernek yönetim kurullarınca silinir.

Üyelerin hakları :

MADDE 16. — Hiç kimse bir derneğe üye olmaya veya dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Her üye istifa hakkına sahiptir.

Dernek üyeleri eşit haklara sahiptir. Dernek tüzüklerine bu eşitliği kısıtlayıcı veya bâzı üyelere ayrıcalık tanıyan hükümler konulamaz.

Her üyenin genel kurulda bir oy hakkı vardır.

Fahri üyelerin oy hakkı yoktur. İstedikleri takdirde aidat verebilirler.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 12. — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Millet Meclisi metninin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM : IV

Dernek organları ve şubeleri

Dernek organları :

MADDE 17. — Her dernekte :

- a) Genel kurul,
- b) Yönetim kurulu,
- c) Denetleme kurulu; teşkili zorunludur.

Dernekler, başka organlar da kurabilirler. Ancak bu organlara genel kurul ve denetleme kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları devredilemez.

Genel kurul toplantıları :

MADDE 18. — Genel kurul :

- a) Dernek tüzüğünde belli edilen zamanlarda olağan;
- b) Yönetim ve denetleme kurullarının gerekli gördüğü hallerde yahut dernek üyelerinden beşte birinin yazılı isteği üzerine olağanüstü toplanır.

Olağan genel kurul toplantılarının âzami iki yılda bir yapılması zorunludur.

Genel kurul toplantıya yönetim kurulunca çağırılır.

Denetleme kurulunun talebi veya dernek üyelerinin beşte birinin yazılı isteği üzerine yönetim kurulu genel kurulu bir ay içinde toplantıya çağırılmazsa, denetleme kurulu veya toplantı isteğinde bulunan üyelerden birinin müracaatı üzerine mahallî sulh hukuk hâkimi dernek üyeleri arasından üç kişilik bir heyeti, genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirir.

Çağrı usulü :

MADDE 19. — Yönetim kurulu, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler. Genel kurula katılacak üyeler, en az on gün önceden, toplantının günü, saati, yeri ve gündemi iki gazete ile ilân edilmek suretiyle toplantıya çağırılır ve keyfiyet mahallî mülkiye âmirine yazı ile bildirilir.

Toplantı geri bırakıldığı takdirde, üyeler ikinci toplantı tarihinden en az beş gün önceden, geri bırakılma sebepleriyle, toplantının günü, saati, yeri ve gündemi gazete ile ilân edilerek yeniden çağırılır ve durum mahallî mülki âmire yazı ile bildirilir.

Genel kurul toplantısının birden fazla geri bırakılması caiz değildir.

Toplantı yeri :

MADDE 20. — Genel kurul toplantıları dernek merkezinin bulunduğu yerden başka bir yerde yapılamaz.

Öğrenci dernekleri genel kurul toplantıları, resmî veya özel öğretim kurumlarında veya yurt binalarında yapılamaz.

Toplantı yeter sayısı :

MADDE 21. — Genel kurul, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin yarısından bir fazlasının huzuru ile toplanır.

İlk toplantıda yetersayı sağlanamazsa ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz; ancak bu ikinci toplantıya iştirak eden üye sayısı; dernek yönetim ve denetleme kurulları üye tam sayıları toplamının iki katından aşağı olamaz.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 17. — Millet Meclisi metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Millet Meclisi metninin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Millet Meclisi metninin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Millet Meclisi metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Millet Meclisi metninin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Toplantının yapılaş usulü :

MADDE 22. — Dernek genel kurul toplantıları, ilânda belirtilen ve mahallî mülkiye âmirine bildirilen gün, saat ve mahalde yapılır.

Genel Kurula katılacak üyeler, yönetim kurulunca düzenlenen listedeki adları hizasını imza ederek, toplantı yerine girerler.

21 nci maddede belirtilen yeter sayı sağlanmışsa, durum bir tutanakla tesbit edilir. Ve toplantı yönetim kurulu başkanı veya görevlendireceği yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından açılır.

Hükümet komiserinin toplantıya gelmemiş olması toplantının tehirini gerektirmez.

Açılışı müteakıp toplantıyı idare etmek üzere bir başkan, yeteri kadar başkanvekili ile kâtip seçilir.

Toplantının yönetimi Genel Kurul başkanına aittir. Kâtipler toplantı tutanağını düzenler ve başkanla birlikte imzalar.

Toplantı sonunda, bütün tutanak ve belgeler Yönetim Kuruluna verilir.

Toplantıda görüşülecek hususlar :

MADDE 23. — Genel kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından görüşülmesi istenen hususların gündeme konulması zorunludur.

Genel kurulun görev ve yetkileri :

MADDE 24. — Aşağıda yazılı hususlar genel kurulca görüşülüp karara bağlanır.

- a) Dernek organlarının seçimi;
- b) Dernek tüzüğüünün değiştirilmesi;
- c) Yönetim ve denetleme kurulları raporlarının görüşülmesi, yönetim kurullarının ibrası;
- ç) Yönetim kurulunca hazırlanan bütçenin görüşülüp aynen veya değiştirilerek kabulü;
- d) Derneğe lüzumlu taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesi;
- e) Derneğin federasyona katılması veya ayrılması;
- f) Derneğin uluslararası faaliyette bulunması, yurt dışındaki dernek veya teşekküllere üye olarak katılması yahut ayrılması;
- g) Derneğin feshi;
- h) Mevzuatta ve dernek tüzüğünde genel kurulca yapılması belirtilen diğer görevlerin ifası.

Yönetim kurulu teşkili ve görevleri :

MADDE 25. — Yönetim Kurulu, 3 asıl ve 3 yedek üyeden az olmamak üzere genel kurulca seçilir.

Yönetim kurulu aşağıdaki hususları yerine getirir.

- a) Derneği temsil etmek veya bu hususta kendi üyelerinden bir veya birkaçına yetki vermek,
- b) Dernek şubelerinin açılmasına karar ve şube kurucularına yetki vermek,
- c) Derneğin gelir ve gider hesaplarına ilişkin işlemleri yapmak ve gelecek döneme ait bütçeyi hazırlayarak genel kurula sunmak,
- ç) Dernek tüzüğüünün ve mevzuatın kendisine verdiği diğer işleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 22. — Millet Meclisi metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun görev ve yetkileri :

MADDE 24. — Aşağıda yazılı hususlar Genel Kurulca görüşülüp karara bağlanır.

- a) Dernek organlarının seçimi;
- b) Dernek tüzüğü'nün değiştirilmesi;
- c) Yönetim ve denetleme kurulları raporlarının görüşülmesi, yönetim kurulunun ibrası;
- ç) Yönetim kurulunca hazırlanan bütçenin görüşülüp aynen veya değiştirilerek kabulü;
- d) Derneğe lüzumlu taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesi;
- e) Derneğin federasyona katılması veya ayrılması,
- f) Derneğin uluslararası faaliyette bulunması, yurt dışındaki dernek veya teşekküllere üye olarak katılması yahut ayrılması;
- g) Derneğin feshi;
- h) Mevzuatta ve dernek tüzüğünde Genel Kurulca yapılması belirtilen diğer görevlerin ifası.

MADDE 25. — Millet Meclisi metninin 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Yönetim kurulunun yedek üyelerle tamamlanamaması :

MADDE 26. — Yönetim kurulu üye sayısı, boşalmalar sebebiyle yedeklerin de getirilmesinden sonra, üye tamsayısının yarısından aşağı düşerse, genel kurul, mevcut yönetim kurulu üyeleri veya denetleme kurulu tarafından bir ay içinde toplantıya çağırılır. Çağırının yapılmaması halinde dernek üyelerinden birinin başvurması üzerine mahallî Sulh Hukuk hâkimi dernek üyeleri arasından seçeceği üç kişiyi bir ay içinde genel kurulu toplamakla görevlendirir.

Denetleme kurulu teşkilî ve görevleri :

MADDE 27. — Denetleme kurulu, üç asıl ve üç yedek üyeden az olmamak üzere genel kurulca seçilir.

Bu kurul, denetleme görevini, dernek tüzüğünde tesbit edilen esas ve usullere göre yapar ve sonuçları bir rapor halinde genel kurula sunar.

Organlara seçilenlerin idareye bildirilmesi :

MADDE 28. — Genel kurulca yapılan seçimi takibeden yedi gün içinde, yönetim kurulu başkanı tarafından, yönetim ve denetleme kurulları asıl ve yedek üyelerin ad ve soyadları, meslekleri ve adresleri, dernek merkezinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye âmirine bildirilir.

Şubelerin kuruluşu :

MADDE 29. — Dernekler, tüzüklerinde belirtmiş olmak kaydıyla gerekli görülen yerlerde şube açabilirler.

Dernek yönetim kurulunca yetkili kılınan en az 3 kişi tarafından şubenin açılacağı yerin en büyük mülkiye âmirine yazılı müracaat yapılır.

Bu yazıda kurucuların adı, soyadı, meslek veya sanatları, ikametgâhları ve uyruklukları ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve yazıya dernek tüzüğünden 2 örnek ile yetki belgelerinin eklenmesi şarttır.

Şube kurucularının şubenin açılacağı yerde en az 6 aydan beri ikamet etmeleri şarttır.

Şubelerin organları :

MADDE 30. — Şube organları :

- a) Genel kurul,
- b) Yönetim kurulu,
- c) Denetleme kurulu veya denetçiden ibarettir.

Bu organların görev ve yetkileri dernek tüzüğünde gösterilir.

Şubelerin tabi olacağı hükümler :

MADDE 31. — Dernek şubeleri hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır. Ancak;

a) Şube genel kurulunun toplantısına ait ilân, gazete yerine mahallî inkân ve vasıtalarından yararlanmak suretiyle de yapılabilir.

b) Şube genel kurulları, olağan toplantılarını merkez genel kurulu toplantısından en az 15 gün önce bitirmek zorundadırlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 26. — Millet Meclisi metninin 26 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Millet Meclisi metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Millet Meclisi metninin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Şubelerin kuruluşu :

MADDE 29. — Dernekler, tüzüklerinde belirtilmiş olmak kaydıyla gerekli görülen yerlerde şube açabilirler.

Dernek yönetim kurulunca yetkili kılınan en az 3 kişi tarafından şubenin açılacağı yerin en büyük mülkiyet âmirine yazılı müracaat yapılır.

Bu yazıda kurucuların adı, soyadı, meslek veya sanatları, ikâmetgâhları ve uyruklukları ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve yazıya dernek tüzüğünden 2 örnek ile yetki belgelerinin eklenmesi şarttır.

Şube kurucularının şubenin açılacağı yerde en az 6 aydan beri ikamet etmeleri şarttır.

MADDE 30. — Millet Meclisi metninin 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Millet Meclisi metninin 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM : V

Federasyonlar ve Konfederasyonlar

Kuruluş :

MADDE 32. — Federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az 2 derneğin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri; konfederasyonlar kuruluş amaçları aynı olan en az 2 federasyonun üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur. Bunlar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır.

Dernekler federasyonlar, federasyonlar da konfederasyon biçiminden başka şekilde örgütlenemezler.

Tüzükler :

MADDE 33. — Her federasyon ve konfederasyonun bir tüzüğü bulunur.

Bu tüzükte; 7 nci maddenin (a, b, c, e, f, g, h, i, j, k, l) fıkralarında gösterilen hususlardan başka :

- a) Kuruluşa vücut veren dernek veya federasyonun adları, merkezleri ve ikametgâhları ile,
- b) Üyelerin kuruluşa ödiyecekleri katılma paylarını belirten hükümler de bulunur.

Tüzel kişilik kazanma :

MADDE 34. — Federasyon ve konfederasyonlar tüzüklerinden dört nüshasını bir yazıya ekli olarak mahalli mülkiye âmirine vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu yazıya, ayrıca, federasyonu teşkil eden derneklerle, konfederasyonu vücuda getiren federasyonlar genel kurullarınca, katılma hakkında alınmış olan kararların iki örneği eklenir.

Tüzüklerle, genel kurul karar örnekleri İçişleri Bakanlığına gönderilir ve bunlar üzerinde 9. ncu maddeye göre gerekli işlem yapılır.

BÖLÜM : VI

Yasak veya izne bağlı faaliyetler

Yasak faaliyetler :

MADDE 35. — I. Dernekler :

- a) Tüzüklerinde gösterilen amaç dışında herhangi bir faaliyette bulunamazlar.
- b) Rejim, doktrin veya ideolojileri itibariyle kanunun yasak ettiği amaç veya faaliyetleri benimsiyen bir devleti, bir partiyi, bir tüzel kişiliği veya topluluğu ya da ölü veya yaşayan kişileri; övmek maksadıyla toplantı veya yayın yapamaz. Bunlar adına yardım toplıyamaz veya sair faaliyetler gösteremez.

c) Silâhlı Kuvvetler hizmetleri ve Silâhlı Kuvvetler personelinin bütün hakları ile ilgili kanuni hükümlerin uygulanmasına veya yeni hükümler konmasına dair faaliyette bulunamazlar.

II. - a) Dernek yöneticileri derneği temsilen dernek amaçlarına uymıyan toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılamaz veya beyanda bulunamazlar ve dernek mensuplarını da bu yolda harekete teşvik edemezler.

b) Öğrenci dernekleri her ne şekilde olursa olsun siyasi amaçlarla kurulamazlar. Ve hiçbir şekil ve surette siyasi veya öğrencilikle ilgisi olmayan faaliyette bulunamazlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

Kuruluş :

MADDE 32. — Federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az 2 derneğin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri; konfederasyonlar kuruluş amaçları aynı olan en az 2 federasyonun üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur. Bunlar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır.

Dernekler federasyon, federasyonlarda konfederasyon biçiminden başka şekilde örgütlemezler.

Tüzükler :

MADDE 33. — Her federasyon ve konfederasyonun bir tüzüğü bulunur.

Bu tüzükte; 7 nci maddenin (a, b, c, d, e, f, i, j, k, l) fıkralarında gösterilen hususlardan başka :

- a) Kuruluşa vücut veren dernek veya federasyonların adları, merkezleri ve ikametgâhları ile,
- b) Üyelerin kuruluşa ödeyecekleri katılma paylarını belirten hükümler de bulunur.

MADDE 34. — Millet Meclisi metninin 34 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yasak faaliyetler :

MADDE 35. — I. Dernekler :

a) Tüzüklerinde gösterilen amaç dışında herhangi bir faaliyette bulunamazlar.

b) Rejim, doktrin veya ideolojileri itibariyle kanunların yasak ettiği amaç ve faaliyetleri benimseyen bir Devleti, bir partiyi, bir tüzel kişiliği, topluluğu veya bu amaç ve faaliyetleri benimseyen ölü veya yaşayan kişileri; övmek maksadıyla toplantı ve yayın yapamazlar. Bunlar adına yardım toplayamaz ve sair faaliyetler gösteremezler.

c) Silâhlı Kuvvetler hizmetleri ve Silâhlı Kuvvetler peersonelinin bütün hakları ile ilgili kanunî hükümlerin uygulanmasına veya yeni hükümler konmasına dair faaliyette bulunamazlar.

II. - a) Dernek yöneticileri derneği temsilen dernek amaçlarına uymayan toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılamaz veya beyanda bulunamazlar ve dernek mensuplarını da bu yolda harekete teşvik edemezler.

b) Öğrenci dernekleri, her ne şekilde olursa olsun siyasi amaçlarla kurulamazlar.

Öğrenci dernekleri ancak, kuruldukları eğitim ve öğretim kurumuna kayıtlı öğrenciler tarafından, o kurumun öğrencilerinin, beden ve ruh sağlıklarının korunması, beslenme, çalışma, dinlenme

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Savunma ve Sivil Savunma hizmetlerine hazırlayıcı faaliyette bulunma yasağı :

MADDE 36. Dernekler, askerliğe, savunma ve sivil savunma hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerine girişemezler veya üyeleri için özel kıyafet veya üniforma yahut kolbağı veya benzer işaretler ihdas edemezler.

Bakanlar Kurulu birinci fıkrada yazılı faaliyetlerin tamamı veya bir kısmı ile meşgul olma iznini uygun gördüğü derneklere verebilir.

Silâh bulundurma yasağı :

MADDE 37. — Derneklerin merkez ve şubelerinde veya bunlara bağlı müessese veya eklentilerinde her nevi silâh veya patlayıcı madde yahut tecavüz veya müdafaada kullanılan her türlü kesici veya delici veya bereleyici alet veyahut yakıcı veya aşındırıcı yahut yaralayıcı ecza ve diğer her türlü zehir veya gazların bulundurulmaları yasaktır.

Ancak, avcılık ve spor derneklerinde meşgulliyetlerinin gerektirdiği ve 36 ncı maddede yazılı faaliyetlerde bulunmasına izin verilmiş olan derneklere de eğitim ve öğretim için gerekli olan silâhların İçişleri Bakanlığınca sağlanması ve bulundurulmasına izin verilebilir. İzin belgesinde silâhların cinsi, niteliği ve miktarı açıkça belirtilir.

Yabancı dernek ve kuruluşlarla temas :

MADDE 38. — Dernek, federasyon veya konfederasyonların, yabancı ülkelerdeki dernek ve kuruluşların üyelerini Türkiye'ye davet etmesi veya yabancı derneklerin davetlerine uyarak üyelerini veya temsilcilerini yurt dışına göndermesi, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca verilecek izne bağlıdır.

Bildiri yayınlama :

MADDE 39. — Dernekler, dernek şubeleri ve derneklerin teşkil ettiği federasyon ve konfederasyonlar, yetkili organlarıncı karar verilmeden bildiri, beyanname veya benzeri yayımlar yapamazlar.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen kuruluşlar adına yayımlanacak bildiri, beyanname veya benzeri yayınlarda, bu konuda alınan kararı tasvibeden üyelerin veya o kuruluşun yetkili organlarıncı tayin ve tespit edilen kişi veya kişilerin adı, soyadı ve imzalarının bulunması şarttır.

Yayımlanacak bildiri, beyanname veya benzeri yayımların ve bu konuda alınan kararın bir nüshasının, yayımın ihbarı maksadiyle, alındı belgesi karşılığında mahallî Cumhuriyet Savcılığına, diğer nüshasının da aynı gün mahallî mülkiye âmirliğine verilmesi zorunludur.

Birinci fıkrada sayılan kuruluşlar tarafından hazırlanan bildiri, beyanname veya benzeri yayımları yayımlayacak basın organlarının ve Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun yetkilileri. Cumhuriyet Savcılığınca verilecek alındı belgesinin bir örneğini almadan, bildiri, beyanname ve benzerlerini başamaz veya yayımlayamazlar.

Yukarıdaki hükümler siyasi partiler hakkında uygulanmaz.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

ve boş zamanlarının değerlendirilmesi gibi, sosyal veya eğitim ve öğretimle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak, öğrencileri kurum idaresi ve diğer kuruluşlar nezdinde temsil etmek amacıyla kurulabilir.

Öğrenci dernekleri hiçbir şekil ve surette siyasi veya öğrencilikle ilgisi olmayan faaliyette bulunamazlar.

MADDE 36. — Millet Meclisi metninin 36 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Silâh bulundurma yasağı :

MADDE 37. — Derneklerin merkez ve şubelerinde veya bunlara bağlı müessese veya eklentilerinde her nevi silâh veya patlayıcı madde yahut tecavüz veya müdafaada kullanılan her türlü kesici veya delici veya bereleyici alet veyahut yakıcı veya aşındırıcı yahut yaralayıcı ceza ve diğer her türlü zehir veya gazların bulundurulmaları yasaktır.

Ancak, avcılık ve spor derneklerinde meşguliyetlerinin gerektirdiği ve 36 ncı maddede yazılı faaliyetlerde bulunmasına izin verilmiş olan derneklerde de eğitim ve öğretim için gerekli olan silâhların sağlanması ve bulundurulmasına İçişleri Bakanlığınca izin verilebilir. İzin belgesinde silâhların cinsi, niteliği ve miktarı açıkça belirtilir.

MADDE 38. — Millet Meclisi metninin 38 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Millet Meclisi metninin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM : VII

Derneklerin denetimi

Genel denetim:

MADDE 40. — Derneklerin işlemleri, defterleri, hesapları ve faaliyetleri İçişleri Bakanlığınca veya dernek merkezi veya şubesinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye âmiri tarafından bizzat veya görevlendireceği memurlar aracılığı ile dernek, merkez, müessese veya eklentilerinde her zaman denetlenebilir.

Bu denetleme, derneğin amacı ile ilgili bulunan bakanlık veya bakanlıklar tarafından da yapılabilir.

Denetleme sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü defter, belge ve işlemler yazıların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi zorunludur.

Mali denetim:

MADDE 41. — Dernek hesapları ve hesaplarla ilgili belge ve defterler, en az üç yılda bir, Maliye müfettişleri veya mahallî mülkiye âmiri tarafından görevlendirilecek memurlar tarafından denetlenir.

İdare ve kolluk kuvvetlerinin yetkisi:

MADDE 42. — Kolluk kuvvetleri derneklerin merkez ve şubelerinin yönetim yerleri, müesseseleri ve her çeşit eklentilerine mahallî mülkiye âmirinin yazılı emriyle her zaman girebilirler.

Bu şekilde girilen yerlerde :

1. Yanında veli veya vasisi olmadan 18 yaşından küçüklerin bulunduğu (Yanında veli veya vasisi olsun olmasın 18 yaşından küçüklerin girmesine mahallî mülkiye âmirinin yazılı izniyle müsaade olunan yerler hariç);

2. Fuhuş yapıldığı, kumar oynandığı veya genel ahlâka aykırı harekette bulunulduğu;

3. Uyuşturucu maddelerin her hangi birinin kullanıldığı;

4. Kanunların bulundurulmasını yasakladığı alet veya maddelerin bulunduğu veya kanunen suç sayılan faaliyette bulunulduğu;

5. Suçlulara yataklık edildiği;

6. Mahallin en büyük mülkiye âmirinin izni olmadan alkollü içki kullanıldığı;

Tesbit edilmesi halinde Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 8 nci maddesi hükümleri uygulanır.

BÖLÜM : VIII

Dernek tüzel kişiliğinin sona ermesi

Fesih:

MADDE 43. — 1. Genel kurul kararıyla fesih;

Dernek genel kurulu, her zaman, derneğin feshine karar verebilir. Feshe karar verebilmek için tüzüğe göre, genel kurula katılma hakkına sahibolan üyelerin en az üçte ikisinin toplantıya katılması şarttır.

Bu suretle çoğunluk elde edilemezse, 2 nci defa toplanmak için 19 ncu maddeye göre üyeler çağrılır. Bu çağrı üzerine toplanacak üyeler sayısı ne olursa olsun fesih konusu görüşülebilir. Fesih hakkındaki kararlar, hazır bulunan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile alınır.

Derneğin feshi, yönetim kurulu tarafından 5 gün içinde en büyük mülkiye âmirine yazı ile bildirilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 40. — Millet Meclisi metninin 40 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Millet Meclisi metninin 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 42. — Millet Meclisi metninin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 43. — Millet Meclisi metninin 43 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

2. Mahkeme kararı ile fesih ;

a) 9 ncu madde gereğince yetkili mercilerce yapılan yazılı isteme rağmen, 30 gün içinde dernek tüzüğündeki noksanlıklar tamamlanmaz veya kanuna aykırılıklar giderilmezse,

b) 13 ncü maddede belirtilen süre içinde dernek genel kurulu toplanmaz veya kanunen teşkili zorunlu organlar seçilmezse,

c) Olağan genel kurul toplantısı üstüste iki defa yapılmazsa,

Dernek merkezinin bulunduğu yer mülkiye âmirinin yazılı bildirisi ve Cumhuriyet Savcılığının talebi üzerine Asliye Hukuk Mahkemesince derneğin feshine karar verilir. Bu konuda açılan dâvaların duruşmaları Cumhuriyet savcılarının **huzuru ile yapılır.**

İnfisah :

MADDE 44. — Dernekler aciz haline düştüğü veya yönetim kurulunun tüzük gereğince kurulmasına imkân kalmadığı yahut 21 nci maddede belirtilen yeter sayının bulunamaması sebebiyle üstüste iki olağan genel kurul toplantısının yapılamadığı hallerde infisah eder. İnfisah halinin tesbiti dernek merkezinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye âmirinin **kararıyla olur.**

Kapatma veya faaliyetten alınma :

MADDE 45. — Bu kanunda ve diğer kanunlarda gösterilen hallerde dernekler, federasyon veya konfederasyonlar temelli olarak ancak mahkeme kararı ile kapatılabilir.

Mahkeme, dâvanın her safhasında talep üzerine veya re'sen dernek federasyon veya konfederasyonların her türlü faaliyetlerini yasaklayabilir.

Ancak, Devletin ülkesi ve milleti ile bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin ve genel ahlâkın korunması bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde dernek, federasyon veya konfederasyonlar ilgili valiliğin gerekçeli kararı ile faaliyetten alınabilir. Alınma kararı derneklerin şubeleri için de geçerlidir. Bir derneğin yalnız şubesi için alınan faaliyetten alınma kararı sadece o şube için uygulanır; şubenin bağlı bulunduğu derneği etkilemez.

Faaliyetten alınılan dernek, federasyon veya konfederasyonlar hakkında, bu kararı gerekli kılan hallerden dolayı derhal başlayan soruşturma en kısa zamanda sonuçlandırılarak, mahallî Cumhuriyet Savcılığınca; dâva açıldığı takdirde, görevli mahkemeye; dâva açılmasına mahal görülmediği takdirde, mahallî asliye ceza mahkemesine intikal ettirilir. Faaliyetten alınma kararı, aksine karar verilmediği sürece geçerli olur. Ancak mahkeme, dernek, federasyon veya konfederasyonun kapatılmamasına karar verdiği takdirde, bu karar, hüküm tarihinde yürürlükten kalkar.

Asliye ceza mahkemesi gerekli gördüğü takdirde duruşma yapmaksızın dosya üzerinde inceleme yaparak da karar verebilir. Faaliyetten alınılan dernek, federasyon ve konfederasyonların madde ve hukukî varlıklarının korunması için mahallî sulh mahkemesince kayyım tayin edilir.

Tasfiye :

MADDE 46. — Feshedilen veya münfesih hale düşen derneklerin, mal ve paralarının tasfiyesi, dernek tüzüklerinde gösterilen esaslara göre yapılır.

Mahkemece kapatılan derneklerin bütün para ve malları hazineye intikal eder.

Tasfiye ve intikal, Hükümet Komiseri ve Maliye temsilcisinin gözetiminde yapılır. Bu işlemlere fesih, infisah ve kapatılmanın kesinleştiği tarihten itibaren başlanır.

Fesih, infisah veya kapatılmasına karar verilen derneklerin para ve mallarının tasfiye ve intikal işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, bu derneklerin «Dernekler Kütüğü»ndeki kayıtları, faaliyetleri bir il sınırı içinde bulunanlar için mahallin en büyük Mülkiye Âmiri, birden ziyade ilde faaliyette bulunanlar için de İçişleri Bakanlığının onayı ile silinir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 44. — Millet Meclisi metninin 44 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 45. — Millet Meclisi metninin 45 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 46. — Millet Meclisi metninin 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Öğrenci dernekleri organlarında görev alma yasağı :

MADDE 47. — Aynı öğretim müesseselerinde olsa bile iki yıl (Sömestr usulü uygulanan fakülte, akademi, enstitü veya yüksek okullarda bu müddete tekabül eden sömestr adedi kadar) sınıfta kalan veya buldukları öğretim müessesesini normal bitirme senesinden iki sene sonrasına kadar bitirmemiş olan öğrenciler, öğrenci derneklerine başkan olamaz, yönetim ve denetleme kurulları ile diğer organlarında görev alamaz, dernek adına öğrenci temsilciliğine seçilemezler.

Seçildikten sonra yukarıda belirtilen hallere düşenlerin daha önce iktisabettikleri sıfatları zail olur.

BÖLÜM : IX

Çeşitli hükümler

Kamu yararına çalışma niteliği :

MADDE 48. — Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için :

- Derneğin en az bir yıldan beri faaliyette bulunması,
- Derneğin, amaç ve bu amacı gerçekleştirmek için giriştiği faaliyet sonuçları bakımından ülke çapında yararlı olduğu hakkında kanaat vermesi şarttır.

Kamu yararına çalışma kararının verilmesi ve gerektiğinde geri alınma usulleri :

MADDE 49. — Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması ilgili bakanlıkların görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi, Danıştay Genel Kurulunun kararı ve Bakanlar Kurulunun tasdikine bağlıdır.

Bu konudaki dosya İçişleri Bakanlığınca hazırlanır. Bunun için dernekler aşağıdaki belgeleri, İçişleri Bakanlığına gönderilmek üzere, dernek merkezinin bulunduğu valiliğe verirler.

- Dernek tüzüğü'nün son şekli,
- Tüzüğü'nün ilân edildiği gazete,
- Dernek üyeleri sayısı ve üye aidatının geçmiş yıla ait yıllık tahakkuk ve tahsil miktarı,
- Derneğin şubelerinin sayısı, bulunduğu yerler ve bağlı kuruluşlarının miktar ve cinsleri,
- Derneğin kamu yararı yönünden, faaliyeti, yaptığı hizmetler ve gelecekte yapılması düşünülen işler hakkında rapor,
- Son yıla ait malî bilânço,
- Derneğin menkul ve gayrimenkul varlığının listesi,
- Kamu yararına çalışan derneklerden sayılması için dernek genel kurulunun aldığı karar.

Yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre haklarında (Kamu yararına çalışan dernek) kararı alınmış bulunan dernekler, gerek olağan denetimlerde, gerek yapılacak özel denetim amaç ve faaliyetleri bakımından (Kamu yararına çalışan dernek olma) niteliklerini kaybettikleri tespit olursa, kamu yararına çalışan derneklerden olduğu yolundaki karar, birinci fıkradaki usule uyularak kaldırılabilir.

Dernek gelirleri :

MADDE 50. — Derneklerin gelir kaynakları :

- Üye aidatı,
- Dernekçe tertiplenen balo, eğlence, müsamere, konser, spor müsabakası ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler,
- Dernekçe tertiplenen piyango gelirleri,
- Dernek mamelekinden elde edilen gelirler,
- Bağış ve yardımlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 47. — Millet Meclisi metninin 47 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 48. — Millet Meclisi metninin 48 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kamu yararına çalışma kararının verilmesi ve gerektiğinde geri alınma usulleri. :

MADDE 49. — Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması ilgili bakanlıkların görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi, Danıştay Genel Kurulunun kararı ve Bakanlar Kurulunun tasdikine bağlıdır.

Bu konudaki dosya İçişleri Bakanlığınca hazırlanır. Bunun için dernekler aşağıdaki belgeleri, İçişleri Bakanlığına gönderilmek üzere, dernek merkezinin bulunduğu valiliğe verirler.

- a) Dernek tüzüğü'nün son şekli,
- b) Tüzüğün ilân edildiği gazete,
- c) Dernek üyeleri sayısı ve üye aidatının geçmiş yıla ait yıllık tahakkuk ve tahsil miktarı,
- ç) Derneğin şubelerinin sayısı, bulunduğu yerler ve bağlı kuruluşlarının miktar ve cinsleri,
- d) Derneğin kamu yararı yönünden, faaliyeti, yaptığı hizmetler ve gelecekte yapılması düşünülen işler hakkında rapor,
- e) Son yıla ait mali bilanço,
- f) Derneğin menkul ve gayrimenkul varlığının listesi,
- g) Kamu yararına çalışan derneklerden sayılı nası için dernek genel kurulunun aldığı karar,

Yukardaki fıkralar hükümlerine göre haklarında (Kamu yararına çalışan dernek) kararı alınmış bulunan dernekler, gerek olağan denetimlerde, gerek yaptırılacak özel denetimlerde, amaç ve faaliyetleri bakımından (Kamu yararına çalışandernek olma) niteliklerini kaybettikleri tespit olunursa, kamu yararına çalışan derneklerden olduğu yolundaki karar, birinci fıkradaki usule uyularak kaldırılabilir.

MADDE 50. — Millet Meclisi metninin 50 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Kamu yararına çalışan dernekler dışında kalan dernekler siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden yahut işçi veya işveren meslek teşekküllerinden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemezler.

Genel ve katma bütçeli dairelerle, mahallî idareler, iktisadi Devlet Teşekkülleri ile bunlara bağlı müesseseler ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait kuruluşlar ancak kamu yararına çalışan derneklere yardım yapabilirler.

Derneklerin dış ülkelerdeki gerçek veya tüzel kişilerden yahut diğer kuruluşlardan yardım alması İçişleri Bakanlığının izni ile olur.

Defter ve kayıtlar :

MADDE 51. — Dernekler aşağıda yazılı defterleri tutarlar :

a) Üye kayıt defteri: Derneğe girenlerin kimlikleri, derneğe giriş tarihleri, aylık veya yıllık aidat taahhütleri bu deftere yazılır.

b) Karar defteri: Yönetim Kurullarının kararları tarih ve sayı sırasıyla bu deftere yazılır ve kararların altı üyelerin imzası ile tasdik olunur.

c) Gelen ve giden evrak defteri : Gelen ve gönderilen evrak tarih ve sayısı ile bu deftere kaydolunur. Gelen evrakın asılları ve giden evrakın kopyaları dosyalarında saklanır.

ç) Gelir ve gider defteri : Dernek namına alınan bütün paraların alındıkları ve harcanan paraların da verildikleri yerler açık ve düzenli olarak bu defterde gösterilir.

d) Bütçe, kesinhesap ve bilânço defteri.

Dernek gelirleri dip koçanlı ve sıra numaralı makbuzlarla alınır ve giderler sarf belgeleriyle yapılır.

Bu maddede sayılı defterlerin Noterden tasdikli olması şarttır.

Taşınmaz mal edinme :

MADDE 52. — Dernekler, ikametgâhları ile amaç ve faaliyetleri için gerekli olanlardan başka, taşınmaz mallara sahibolamazlar. Bağış ve vasiyet yoluyla kendilerine intikal eden taşınmaz malları dernekler İçişleri Bakanlığının belli edeceği süre içinde paraya çevirmeye mecburdurlar.

Bakanlar Kurulu, bâzı derneklere, ihtiyaçlarından fazla taşınmaz mala sahibolma yetkisi verebilir.

İzne tabi dernek adları :

MADDE 53. — Dernekler adlarında, (Türk), (Türkiye), (Millî), (Cumhuriyet) ve (Atatürk) kelimeleri ile bunların baş veya sonlarına getirilen eklerle teşkil edilecek kelimeleri Bakanlar Kurulu Kararı ile kullanabilirler.

Üniversite, fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitüler ve yüksek okullar ile sair her türlü resmî ve özel eğitim ve öğretim müesseselerinin öğrenci derneklerinden ancak bir tanesi; üniversite, fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitülerin yetkili kurullarının ve diğer eğitim ve öğretim müesseselerinde ise Millî Eğitim Bakanlığının izniyle o müessesenin adını kullanabilirler.

Dernek faaliyetlerine yasak olan yerler :

MADDE 54. — Öğrenci derneklerinin merkez ve şubeleri ile çeşitli faaliyet kollarına ait idare yerleri; üniversite, fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitü ve yüksek okullarla, sair her türlü resmî ve özel eğitim ve öğretim müesseseleri veya yurt binaları yahut müstemilâtında açılmaz.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 51. — Millet Meclisi metninin 51 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 52. — Millet Meclisi metninin 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İzne tabi dernek adları :

MADDE 53. — Dernekler adlarında, (Türk), (Türkiye), (Milli), (Cumhuriyet) ve (Atatürk) kelimeleri ile bunların baş veya sonlarına getirilen eklerle teşkil edilecek kelimeleri Bakanlar Kurulu kararı ile kullanabilirler.

Öğdenci dernekleri, kuruldukları fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitüler ve yüksek okullar ile diğer yüksek okullar ve her türlü resmî ve özel eğitim öğretim müesseselerinin ismini alırlar.

Bu adlarla, her ne suretle olursa olsun başkaca dernek kurulamaz.

Dernek faaliyetlerine yasak olan yerler :

MADDE 54. — Öğrenci derneklerinin merkez ve şubeleri ile çeşitli faaliyet kollarına ait idare yerleri; üniversite, fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitü ve yüksek okullarla, sair her türlü resmî ve özel eğitim ve öğretim müesseseleri veya yurt binaları yahut müstemilâtında açılmaz.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

Her çeşit dernekler, kamu hizmeti yapılan yerlerle eğitim ve öğretim müesseselerinde yapacakları toplantı ve diğer bütün faaliyetleri için müessesenin yetkili makamından yazılı olarak izin almak zorundadırlar.

Hükümet komiserinin tâyini :

MADDE 55. — Mahallin en büyük mülkiye âmiri genel kurul toplantılarında hazır bulunmak üzere, hâkim, savcı veya bu sınıftan sayılanlar ile adliye memurları, askerî şahıslar, emniyet ve jandarına mensupları dışından bir memuru Hükümet komiseri olarak tâyin edebilir. Komisere lüzumu halinde yeteri kadar yardımcı verilebilir.

Hükümet komiserinin görev ve yetkileri :

MADDE 56. — Hükümet komiserinin görev ve yetkileri şunlardır :

- a) Genel Kurul çağırısının usulüne uygun yapılıp yapılmadığını incelemek,
- b) Tüzüğüne göre toplantıya katılacaklara ait liste üzerinde işaret konularak toplantıya katılanları tesbit etmek,
- c) Toplantının mevzuat, dernek tüzüğü ve gündem esaslarına uygun cereyan edip etmediğini tesbit etmek ve göreceği aykırı haller için kongre başkanlık divanını uyarmak,
- d) Toplantı güvenliğinin sağlanması ve toplantının sükûn içinde geçmesi için kolluk kuvvetlerinden her türlü yardımı istemek,
- e) Sükûn ve düzeni bozacak eylemlerin, toplantının devamını imkânsız kılacak bir şekil alması halinde toplantıyı tatil etmek ve gerekirse kolluk kuvvetlerinden zor kullanılmasını istemek,
- f) Gerekteğinde toplantının safahatını, teknik ses alma cihazları, fotoğraf ve film makinaları gibi araçlarla tespit etmek.

Kanuna veya tüzüğe aykırı hallerin yargı mercilerine intikali :

MADDE 57. — Hükümet komiseri veya mahallin en büyük mülkiye âmiri, toplantının kanuna veya dernek tüzüğüne aykırı şekilde yapıldığını tesbit ettiği takdirde durumu 24 saat içinde mahallî Cumhuriyet Savcılığına bildirir.

Hükümet komiserine verilecek ücret :

MADDE 58. — Hükümet komiserine verilecek ücretin miktarı İçişleri ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur ve bu ücret İçişleri Bakanlığının bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

Özel durumlar :

MADDE 59. — Türkiye Kızılay Derneği, uluslararası anlaşmalarla tâyin edilen nitelik ve duruma göre düzenlenen ve Bakanlar Kurulunca onaylanmış olan Tüzüğüne ve özel kanunların verdiği görev ve yetkilere göre yönetilir.

Türk Hava Kurumu ve Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu, Bakanlar Kurulunca onaylanmış tüzüklerine ve kanunların verdiği görev ve yetkilere göre yönetilir.

Türk vatandaşlarının yurt dışında kurdukları dernekler :

MADDE 60. — Yurt dışında Türk vatandaşları tarafından kurulacak derneklerin tüzüklerinin tasdikli iki nüshasının ve yönetim kurulu ile dernek üyelerinin kimliklerini gösterir bir liste-

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

Her çeşit derneklerin, kamu hizmeti yapılan yerlerle eğitim ve öğretim müesseselerinde yapacakları toplantı ve diğer faaliyetleri, müessesenin yetkili makamının muvafakati ile mülki idare âmirinin iznine bağlıdır.

MADDE 55. — Millet Meclisi metninin 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 56. — Millet Meclisi metninin 56 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 57. — Millet Meclisi metninin 57 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 58. — Millet Meclisi metninin 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 59. — Millet Meclisi metninin 59 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 60. — Millet Meclisi metninin 60 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

nin, İçişleri Bakanlığına gönderilmek üzere, derneğin bulunduğu yerdeki ve yoksa en yakındaki Türk konsolosluklarına bir ay içinde verilmesi zorunludur.

Bu dernekler, yönetim kurulunda vukubulacak değişiklikleri ve yeni girecek üyelerin kimliklerini de aynı usule göre bildirirler.

Türk vatandaşları tarafından yurt dışında bu kanunla yasaklanmış amaçlarla dernek kurulamaz ve Türk vatandaşları bu kabül derneklere üye olamazlar.

Dernekler bürosu :

MADDE 61. — Her ilde ve İçişleri Bakanlığında (Emniyet Genel Müdürlüğünde) bir dernekler bürosu kurulur.

Büronun kuruluşu, personeli, görev ve yetkileri 14 ncü madde gereğince tesisi öngörülen dernek kütüklerinin şekil ve düzenleme ve kayıt usulleri İçişleri Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle belli edilir.

Muhakeme usulü :

MADDE 62. — Bu kanunla ilgili olarak hukuk mahkemelerinde bakılacak dâvalar acele olarak görülür.

Bu kanun hükümlerine muhalefetten cezai takibatı gerektiren hallerde meşhut suçların muhakeme usulüne dair olan kanunun 1 nci maddesinin (A) bendinde yazılı mahal dışında vukubulsa dahi, failleri hakkında 3005 sayılı Kanuna göre soruşturma ve takibat icra olunur.

Cumhuriyet savcıları 3005 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasında yazılı müddetle bağlı kalmaksızın bütün delilleri toplayarak kamu dâvası ikame ederler.

BÖLÜM : X

Ceza hükümleri

MADDE 63. — Bu kanunun 2 ncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince dernek kurma hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlar bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır ve dernek kapatılır.

MADDE 64. — Bu kanunun 4 ncü maddesinde kurulması yasak dernekleri kuranlar veya bu yolda yönetenler veya 35 ncü maddenin I No. lu fıkrasının (b) bendine aykırı harekette bulunan dernek yöneticileri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve üç bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur ve her halde derneğin kapatılmasına karar verilir.

60 ncü maddenin son fıkrasına aykırı hareket edenler, Türkiye'de bulunduğu takdirde, Türk Ceza Kanununun 5 ncü maddesinin (1) nci fıkrasındaki ceza hadleri nazara alınmaksızın, haklarında yukardaki fıkrada yazılı ceza hükmolunur.

MADDE 65. — Kanunun 6 ncü maddesine aykırı harekette bulunan derneklerin kurucu ve yöneticileri ile, 35 ncü maddenin I No. lu fıkrasının (a), (c) bentlerine ve aynı maddenin II No. lu fıkrasının (a) veya (b) bentlerine aykırı faaliyette bulunan derneklerin yöneticileri altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. II No. lu fıkranın (b) bendine göre karar verilmesi halinde derneğin kapatılmasına da karar verilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 61. — Millet Meclisi metninin 61 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 62. — Millet Meclisi metninin 62 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ceza hükümleri :

MADDE 63. — Bu kanunun 2 nci maddesinin (a) ve (b) bentleri gereğince dernek kurma hakkına sahibolmadıkları halde dernek kuranlar bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır ve dernek kapatılır.

MADDE 64. — Millet Meclisi metninin 64 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 65. — Kanunun 5 nci maddesinin (a) veya (b) bentlerine aykırı hareket eden dernek yöneticileri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur ve derneğin kapatılmasına da karar verilir. 5 nci maddenin son fıkrasına aykırı hareket eden dernek üyeleri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde altı aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Kanunun 6 ncı maddesine aykırı harekette bulunan derneklerin kurucu ve yöneticileri ile, 35 nci maddenin I No. lu fıkrasının (a), (c) bentlerine ve aynı maddenin II No. lu fıkrasının (a) veya (b) bentlerine aykırı faaliyette bulunan derneklerin yöneticileri altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. II No. lu fıkranın (b) bendine göre karar verilmesi halinde derneğin kapatılmasına da karar verilir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 66. — Kanunun 12 nci maddesinde sözü edilen, ilân mecburiyetini yerine getirmiyenler veya 28 nci maddede gösterilen bildirim süresi içinde yapmayanlar hakkında, bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Genel kurul toplantılarını kanun ve tüzüklerine aykırı olarak yapan dernek yöneticileri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Gerektiğinde, kanun ve tüzüğe aykırı yapılan genel kurul toplantılarının iptaline de mahkemece karar verilebilir.

MADDE 67. — Kanunun 20 nci maddesine aykırı olarak dernek genel kurulunu başka bir yerde toplayan yönetim kurulu üyeleri veya yetkili kılınan diğer kurul veya şahıslarla, maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yerlerde toplantı yapanlar veya buna müsaade edenlere üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

54 ncü maddede yasaklanan yerlerde dernek merkez veya şubelerini açan veya izinsiz faaliyet gösteren yöneticilerle, buna müsaade eden veya bu hal ve faaliyetlerden bilgisi olduğu halde keyfiyeti kanuni mercilere derhal haber vermiyen yetkililer de, yukardaki fıkra uyarınca cezalandırılır.

MADDE 68. — İzin almaksızın 36 ncü maddeye aykırı faaliyette bulunan dernek yöneticileri altı aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan iki bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 69. — Kanunun 37 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırı harekette bulunanlar, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 70. — Bu kanunun 38 nci maddesiyle 39 ncü maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenler ve 39 ncü maddenin 2, 3 ve 4 ncü fıkrasıyla 40 ncü maddelerinin 3 ncü fıkrası ve 52 ncü maddedeki mecburiyetleri yerine getirmiyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur. Ve her halde derneğin kapatılmasına karar verilir.

MADDE 71. — Kanunun 47 nci maddesinde yasaklanan durumları bilerek iktisabedenlere veya iktisabettiğini öğrendiği halde bir hafta içinde istifa etmiyenlere 500 liradan 1 000 liraya kadar para cezası verilir.

MADDE 72. — Kanunun 50 nci maddesine aykırı olarak dernek, federasyon veya konfederasyonlara yardım eden özel veya resmî tüzel kişi veya kuruluşlar yönetici veya yetkilileriyle yardım kabul eden dernek, federasyon veya konfederasyon yöneticileri üç aydan altı aya kadar hapis ve bin liradan iki bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Eğer yardım alınmışsa mahkemece, yapılan yardımın aynen ilgili kuruluşa iadesine, dış ülkelerden yapılmış yardımların ise Hazineye irat kaydedilmesine karar verilir.

MADDE 73. — Genel kurul veya diğer dernek organlarında yapılan seçimler, oylamalar ile oyların sayım ve dökümüne hile karıştıran veya tahrif edenler hakkında 6 aydan 3 yıla kadar hapis ve 3 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Derneğe ait defter veya kayıtları tutmayan yahut kontrole gelen memurlara bunları göstermiyen kimseler hakkında üç aya kadar hapis ve 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Her ne suretle olursa olsun, kendisine tevdi olunan derneğe ait para veya para hükmündeki evrak, senet veya sair malları kendisinin veya başkasının menfaatine olarak sarf veya istihlâk veya rehnedenden veya satan, saklayan, imha eden, inkâr eden veya tahrif veya tağyir eden yönetim kurulu başkan veya üyeleri veya denetçiler ile derneğin sair hizmetlileri, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde altı aydan iki yıla kadar hapis ve bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm olurlar. Yukarıda yazılı suçlardan dolayı kovuşturma yapılması şikâyete bağlı değildir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 66. — Millet Meclisi metninin 66 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 67. — Millet Meclisi metninin 67 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 68. — Millet Meclisi metninin 68 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 69. — Millet Meclisi metninin 69 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 70. — Bu kanunun 38 ncı maddesiyle 39 ncu maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenler ve 39 ncu maddenin 2, 3, ve 4 ncü fıkrasıyla 40 ncı maddesinin 3 ncü fıkrası ve 52 ncı maddedeki mecburiyetleri yerine getirmeyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolünür. Ve her halde derneğin kapatılmasına karar verilir.

MADDE 71. — Kanunun 47 ncı maddesinde yasaklanan durumları bilerek iktisabedenlere veya iktisabettiğini öğrendiği halde bir hafta içinde istifa etmeyenlere 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası verilir.

MADDE 72. — Millet Meclisi metninin 72 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 73. — Millet Meclisi metninin 73 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(M. Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 74. — Başkaca bir hüküm bulunmayan hallerde bu kanunun âmir hükümlerini yerine getirmiyen dernek yöneticileri veya dernek üyeleri ile sair kişiler hakkında, ayrıca bir ceza tâyin edilmemişse bir aydan altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur.

BÖLÜM : XI

Son hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yayımı tarihinde mevcudolan dernekler, federasyon, birlik ve konfederasyonlar en çok altı ay içinde durumlarını bu kanun hükümlerine uydurmaya ve yeniden düzenlenecek dernek tüzüklerinden dört nüshasını, merkezlerinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye âmirine vermeye mecburdurlar.

Bu mecburiyeti süresi içinde yerine getirmiyen dernekler infisah etmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Kanunun 61 nci maddesinde söz konusu edilen yönetmelik, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde hazırlanır ve dernekler büroları faaliyete geçer.

Cemiyetler Kanununa yapılan atıflar :

MADDE 75. — Diğer kanunlarda, 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu ile ek ve tadillerine yapılmış olan atıflar işbu Dernekler Kanununa, keza diğer kanunlarda 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu ile ek ve tadillerine madde numarası gösterilmek suretiyle yapılan atıflar bu kanunun aynı konuları düzenliyen madde veya maddelerine yapılmış sayılır.

Mesleki kuruluşlar, özel kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde bu kanunun 35, 36, 37, 39, 42 nci maddelerine ve bunlarla ilgili müeyyidelere tabidirler.

Kaldırılan kanunlar :

MADDE 76. — 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu ile, bu kanunun bütün ek ve tadilleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük tarihi :

MADDE 77. — Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 78. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 74. — Millet Meclisi metninin 74 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Millet Meclisi metninin geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Millet Meclisi metninin geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrasında anılan üniversite, fakülte, akademi ve bunlara bağlı enstitüler ve yüksek okullar ile sair her türlü resmî ve özel eğitim ve öğrenim müesseselerinde kurulu ve halen faaliyet gösteren dernek, federasyon ve öğrenci birlikleri bu kanunun yayınlandığı tarihte infisah etmiş sayılırlar.

Mameleklerinin tasfiyesi, tüzüklerindeki hükümlere tabidir.

MADDE 75. — Millet Meclisi metninin 75 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 76. — Millet Meclisi metninin 76 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 77. — Millet Meclisi metninin 77 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 78. — Millet Meclisi metninin 78 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.